

FATABUREN

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1962

Tidig vår på Skansen.

An early spring view from the open-air museum

Skansen in Stockholm.

Foto Refot, Stockholm.

Redaktion:

GÖSTA BERG · SAM OWEN JANSSON

MARSHALL LAGERQUIST

Redaktör: Marshall Lagerquist

*Omslagets färgbild visar Linnés Hammarby
med trädgården i sitt flor.*

*On the cover Carl von Linné's homestead Hammarby
with the garden in blossom.*

Foto Åke Grundström, Stockholm.

Se Olof H. Sellings uppsats Arkiatern på Hammarby i denna årsbok.

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1962
Klichéerna från Grohmann & Eichelberg AB, Stockholm*

SKANSENTEATERN — VÅR FÖRSTA FRILUFTSSCEN

av Yvonne Frendel

I Nordiska museets nämnds protokoll för den 8 mars 1911 § 62 står att läsa: "Föreslog styresmannen, att med användande af den stora mängd sprängsten m. m. som uppstod vid arbetet med vattenledningen och som i alla händelser måste fraktas undan dels skulle anordnas en plan för ny friluftsteater å en för ändamålet särdeles lämplig plats bakom Bragehallen på sluttningen mot Rosendal, dels göras en af behovet påkallad utfyllning af platån utanför musikpaviljongen strax öster om Solhem, hvilka förslag af nämnden biföllos."

Därmed hade inte bara Skansen fått sin teater, utan också Sverige sin första fasta friluftsscen, en institution, som alltså i fjol kunde fira 50-årsjubileum.

Visst hade det spelats teater ute i det fria förut, men det hade varit tillfälliga föreställningar i samband med andra festligheter och på interimistiskt tillsnickrade scener, ofta med amatörer som uppträdande. Stockholms Stortorg torde rent av ha varit en av våra första friluftsscener, i det huvudstadens storskola där på våren 1575 anordnade en teaterföreställning för att underhålla ledamöterna av det då församlade kyrkomötet. Vad djäknarna spelade vet man inte — troligen var det väl någon latinsk skolkomedi — men räkenskaperna från föreställningen finns ännu i behåll. Vid Gustaf III:s teaterglada hov anordnades också i stil med häckteatrarna vid hoven i Frankrike och Tyskland divertissemang ute i det fria å de s. k. naturliga teatrarna vid Drottningholm och Haga.

På Djurgården var traditionen rik för teater och gycklarspel. Här fanns inte bara det brokiga följet av akrobater, svärdselukare och lindansare, som jämte kasper- och marionetteatrarna förnöjde den flanerande borgerliga publiken, men också på slätten strax till vänster nedanför nuvarande Sagaliden den ärorika Djurgårds-teatern, en gulmålad teaterlada, som den firade skådespelaren Abraham de Broen, "Sveriges Garrick" som Gustaf III brukade kalla honom, redan 1795 hade fått privilegium på för att där från 1 maj till 1 oktober uppföra "comedier, dramer och operacomiques, men icke dem, som på theatrarne här i staden uppföres" — ett dekret, som kunde gällt även för den senare Skansenteatern.

Vid vårfesterna uppe på Skansen var det vanligt med historiska festtåg, varvid konstnärer som Cederström, von Rosen och Kronberg samt herrar och damer ur stockholms societeten brukade medverka. År 1895 t. ex. visades "bilder ur svunna tiders lif", en kavalkad med sedebilder från olika sekler: 1400-talet symboliserades av 12 cisterciensermunkar och 12 nunnor, som sakta skred fram, allt under det Håsjöstapelns klockor klämtade, 1500-talet av "en ondsint qvinna, som skall straffas för det hon slagit sin man, rider bakfram på en åsna, företrädd af trumslagare och ledsagad af ett begabbande följe" — motivet taget från en tavla som den tyske konstnären von Reichenbach några år tidigare skänkt till Nordiska museet.

Men vårfesten 1895 hade framför allt en annan nyhet att bjuda på, nämligen en friluftsscen, vilket tidningarna också tacksamt noterade i sina omnämmanden. Det var närmast ett skjul, beläget bakom Fatburen invid gränsen till det dåvarande Tivoli, med ett av naturen amfiteatraliskt format område framför, som fick tjäna till åskådarrum, med både sitt- och ståplatser till det facila priset av 1: 50 à 1: 00 kr, "enligt klassiska mönster ute i det fria", som Aftonbladet riktigt anmärker. "Efter en timmes angenäm väntan, hvarunder teatern gjordes riktigt färdig, gick kl. half 7 täckelset åt sidan" för Skansens första lilla fasta teater den 25 maj år 1895. Vad amatörskådespelarna här spelade upp var inget mindre än en komedi av Gustaf III, "Den ena för den andra", där kungen enligt Levertin lyckats göra det omöjliga, "att genom hoparbet-

ning af två hjertligt tråkiga stycken åstadkomma ett nytt, som är både muntert och intressant”.

De följande åren fortsattes det med amatörföreställningar i samband med vårfesterna på denna lilla scen; det blev August Blanchés lustspel ”Den politiske kocken”, vidare Jo. Jo:s (Johan Jolins) ”En man av värld och en man av värde” och slutligen ”Misstaget eller Den gamla fröken” av Mårten Altén, vilket uppfördes under Emil Grandinsons ledning.

Anmärkningsvärt är emellertid, att scenen tycks ha stått oanvänd under Konst- och Industriutställningen år 1897. Så också Djurgårdsteatern, men det berodde nu på att brandförsäkringsbolagen fordrat så stora premier för alla de närliggande utställningsbyggnaderna, att man måst uppge tanken. I stället anordnades i en paviljong en teaterutställning.

År 1901 blev den lilla scenen riven i samband med sammanläggning av Tivoliområdet och Skansen och i dess ställe anlades mot den höga stenmuren nära Skogshyddan en ny sommar-teater efter ritningar av arkitekt G. Améen. Fonden utgjordes av bergväggen, kulisser fick man genom två små klädloger och salongen bildades av marken, som sakta sluttade ned mot scenen. Här uppförde nu amatörer ”Råskelnan”, ett folklustspel från Kopparbergs bergslag av dekoratören Ivar Arpi, varefter följde ”Korp-Kirsti”, ett dalaäventyr av Frans Hedberg. Skansenteatern hade funnit sin folkloristiska form. Nästa sommar framförde medlemmar ur Teater- och musikklubben sångspelet ”I bohuslänska skärgården” och ”Hvad far gör är alltid det rätta”, en H. C. Andersensaga, som dramatiserats av Nanna Wallenstein. Studentföreningen Philochoros från Uppsala gav 1902 en talrikt besökt folkdanssoaré, som 1903 efterföljdes av färöiska folkvisedanser och norska sångdanser, och 1906 anordnades på den lilla sommar-teatern ett s. k. sommarting för Söråkers tingslag.

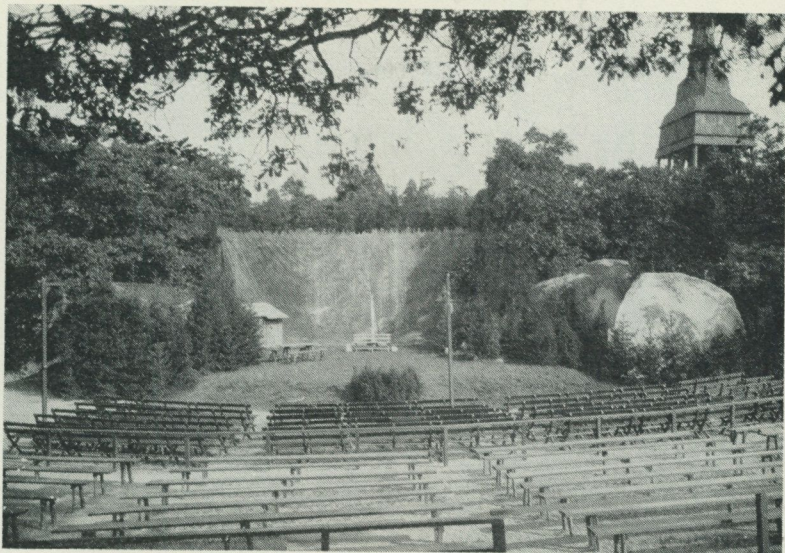
Men allt detta var ju amatörföreställningar av tillfällig karaktär och det var först år 1911 som Skansen — och därmed också Sverige — fick en fast friluftsscen med kontinuerliga föreställningar av professionella skådespelare. Redan året tidigare hade skådespelaren Uno Lindholm prövat att på den gamla scenen spela Axel Anreps folklivsskildring ”Närkingarna” och August

Gustaf III:s komedi "Den ena för den andra", vid uppförandet den 26 juli 1903. Spelades redan vid invigningsföreställningen 1895 på Skansen.

Strindbergs sagospel "Svanehvít". Nu entusiasmerade han museets styresman, fil. dr Bernhard Salin för anläggandet av en ny fast scen, liknande den som året innan på initiativ av danske skådespelaren Adam Poulsen skapats i Ulvedalene utanför Köpenhamn. Man begagnade sig av all den överblivna sprängstenen och ordnade bakom Bragehallen och Bredablick en stor, amfiteatraliskt uppbyggd teater med 1 459 platser. För att så mycket som möjligt behålla karaktären av just fri natur avvisade man tanken på att resa en trätribun för åskådarna utan satte i stället upp enkla grönmålade träbänkar. En ek och ett par furor fick också stå kvar. För att slippa de scenförändringar inför så att säga öppen ridå, som senare blivit en så populär commedia del arte-pastisch, sammanförde man enligt mönster från Oberammergau sceneriet på ett ställe och de spelande fick så förflytta sig för varje akt eller tablå — så som alltså sker uppe på Skansen.

Till inledningsföreställning hade man valt det mest bekanta av alla svenska folkskådespel, F. A. Dahlgrens "Värmlänningarna",

Den gamla sommarteatern med en dekor till "Närkingarna" 1910. Scenen är förlagd till platsen för nuvarande dansbanen på nedre Sollidsområdet.

och för att få dekorationerna så stiltrogna som möjligt hade man gjort noggranna kopior av stugor från Sunne härad, där författaren hade hämtat sitt motiv, liksom man varit noga med att lägga kyrkan, också den en kopia, i öst-västlig riktning. Dräkterna kom från Skansen och en värmländska hjälpte skådespelarna med dialekten.

Direktör för teatern var skådespelaren Uno Lindholm och som regissör hade man lyckats få Ivan Hedqvist från Dramatiska teatern, en uppgift som denne var mycket intresserad av, då han ansåg att "Värmlänningarna" med tiden blivit misshandlad, inte minst på Operan, genom burleska tillägg och ändringar. I denna Skansenteaterns första föreställning debuterade en ung Åke Claesson som Erik, Anna var den kända vissångerskan Ella Dyberg och Löpare-Nisse spelades av den populäre bellmanssångaren Gunnar Bohman.

Sedan dess har "Värmlänningarna" flera gånger återkommit på Skansenteaterns repertoar. Redan året därpå, 1912, gavs den i

Inviigningsprogrammet 1911, "Värmlänningarna" av F. A. Dahlgren, med Ella Dyberg, Svante Bodén, Axel Wesslau och Titti Michal.

repris och 1913 som ett lyckat gästspel i Köpenhamn, 1926 i en föreställning, där regissören Gustaf Linden i huvudsak fullföljde Hedqvists iscensättning, med en ung och tjock Märta Ekström i huvudrollen som Anna, 1938 med Dagmar Bentzen och Gösta Björling i Ernst Eklunds regi, 1943 som matiné med Evy Tibell och Tore Lindwall i Johan Falcks regi och slutligen 1954 under Lorens Marmstedt och Barbro Kollberg med Busk Margit Jonsson och Ingemar Pallin i huvudrollerna.

Men 1911 års teater var ganska primitiv — gamla skådespelare kan berätta, hur orkesterdiket till en början bestod av några buskar, innehållande blåsande hovkapellister, eller hur sufflör-luckan med all rätt blev kallad för Rättgropen — och har flera gånger behövt byggas om: 1915, då den i samband med Skansens svenska dagar betydligt utvidgades och försågs med orkesterplats, 1925 och 1930, då de oformligt många åskådareplatserna reducerades ned igen, 1938, då den försågs med ekonomi- och logebyggnader, och 1958, då den för nära 100 000 kr fick förbättrade

C. P. Pålsson Boktr., »Hilma« 1911

Ansvarig utgivare: Dr B. Salin.

PROGRAM

vid

Teaterföreställningarna å Friluftsteatern.

Värmländingarne.

Sorglustigt tal, sång, och dansspel i sex indelningar af Frédrik August Dahlgren.Musiken af Anders Randel.

Regi: IVAN HEDQUIST.

PERSONER:

Brukspatronen	Josua Bengtsson.	Annika, hans hustru	Titti Michal.
Wilhelm, hans son	Gösta Gustafsson.	Anna, deras dotter	Ella Dyberg.
Lotta, hans dotter	Gurli Eriksson.	Anders, deras dräng	Svante Bodén.
Prosten	Konstantin Axelsson.	Per, Sven Erssons dräng	Uno Lindholm.
Sven Ersson i Hult, nämdeман ..	Wilhelm Hansson.	Stina, Sven Erssons piga	Thyra Dörum.
Lisa, hans hustru	Anna Thorell.	Bengt på Åsen } bonddrängar ...	Nils Tillberg.
Erik, deras son	Åke Claesson.	Hinrik i Backa }	Julius Jansson.
Ola i Gyllby, förmögen bonde ...	Arthur Natörp.	Nils Jonsson kallad Löpare-Nisse,	
Britta, hans dotter	Matty Günther.	en äldre bonde	Gunnar Bohman.
Jan Hansson vid sjön, torpare ...	Axel Wesslau.	En betjänt hos brukspatron	Sture Baude.

Bondfolk. Spelmän.

Mellan 3:de och 4:de indelningen längsta uppehållet.

OBS! Föreställningen äger rum endast vid gynnsam väderlek. **OBS!***Skansenteaterns första programblad 1911.*

*Ruth Weiden, Vilhelm Hansson och Lia Norée i Axel Berggrens
"Engelbrekt Engelbrektsson" 1913.*

belysningsattiraljer, 4 högtalare, bortåt 35 strålkastare och en parkett, anlagd i musselform, med nya karmstolar. Den har nu 1 382 platser. Utmärkande för den är dock alltså att den bibehållit sin öppna karaktär, sin kontakt med naturen: en scen, några trähus för att illudera olika miljöer, amfiteatraliskt uppbyggda åskådarerader — linjen går tillbaka till den gamla antika teatern.

Helt motsatt har utvecklingen varit hos vår andra friluftsteaterrörelse, folkparksteatern. Där gjordes på 1910-talet en modest början med tribuner och några träbänkar under öppen himmel i vackra tallbackar, på 1920-talet började anläggningarna byggas ihop under ett tak, varefter ena väggen försågs med vindskydd, för att slutligen bli helt inbyggda teaterlador av konventionell sort.

Skansenteatern har till sin typ annars fått många efterföljare. Redan 1914 kom den första i samband med Baltiska utställningen

Gunnar Wennerbergs "Gluntarna" dramatiserades 1917 av Axel Berggren.

vid Pildammarna i Malmö. Det var Uno Lindholm, som ordnade anläggningen och som gav "Värmlänningarna" med artister från de kungliga teatrarna i Stockholm. Året därpå fick Stockholm ytterligare en friluftsteater under Lindholms ledning ute vid Haga, senare har Tanto- och Vanadisscenerna vuxit fram, Slottsskogsteatern i Göteborg inte att förglömma.

Uno Lindholm efterföljdes 1914 vid Skansenteatern av den kände Dramatenskådespelaren Ivan Hedqvist, som fram till 1918 verkade som både ledare och regissör. Efter honom kom regissören vid Dramatiska teatern Gustaf Linden, som under åtta somrar drev verksamheten i samarbete med Skansenledningen. Men Muck Linden var sjuklig, och föreningen Skådebanan övertog ansvaret, dock alltjämt med Linden som konstnärlig rådgivare och tidvis som regissör. 1933 ville Nordiska museet dock inte längre ikläda sig någon ekonomisk risk och då Skådebanan inte hade ekono-

Olof Sandborg som baron Bernhusen de Sars och Birgit Rosengren som Blenda i Hjalmar Bergmans "Hans Nåds testamente" 1933.

Lauritz Falk och Sture Lagerwall i Rune Lindströms bearbetning av Holger Drachmanns "Det var en gång", som uppfördes åren 1947 och 1948.

miska möjligheter att ensam svara för teaterns drift, började den utarrenderas till skiftande teaterdirektörer, först ett år till Björn Hodel, sedan under sju säsonger, 1934—1940, till Ernst Eklund, som där inte bara verkade som regissör utan också som författare. 1941—1942 hyrdes så teatern av Folkets parkers centralstyrelse med Karl Kinch som ledare, och 1943—1944 drevs den tillsammans av författaren Staffan Tjerneld och regissören Johan Falck. Från och med 1945 — under 17 säsonger alltså — har teatern varit uthyrd till produktionschefen Lorens Marmstedt, i början tillsammans med den senare avlidne redaktören Guido Valentin och skådespelerskan Barbro Kollberg, ett flertal år med Sandro Malmquist som regissör.

Repertoaren har givetvis under en så lång följd av år varit tämligen skiftande, men ändå tycker man sig kunna märka en egen linje, om ock varierad av de olika ledarna. Den började med att under Ivan Hedqvist knyta an till amatörföreställningarnas folkloristiska program. Efter öppningsprogrammet "Värmlänningarna" kom 1913 "Engelbrekt Engelbrektsson" av Axel Berggren, 1915 "Tattare" av Oscar Wennersten, 1927 "Hälsingar" av Henning Ohlson. 1914 hade John Coldén bearbetat Teuvo Pakkalas finska sångspel "Timmerflottare", men förlagt handlingen till Norrland — dock, som Harald Wägnér missnöjt anmärkte på, till tonerna av "Vårt land". 1925 kunde "Timmerflottare" ges i sin finska originalversion. Skansenledningen fordrade nämligen, att det skulle spelas svenskt eller åtminstone nordiskt, och det väckte en storm av opposition, när Muck Linden i början på 20-talet föreslog den tyska "Livet på landet", en dramatisering av Fritz Reuters "Ut mine Stromtid". Först 1928 fick skådespelet uppföras.

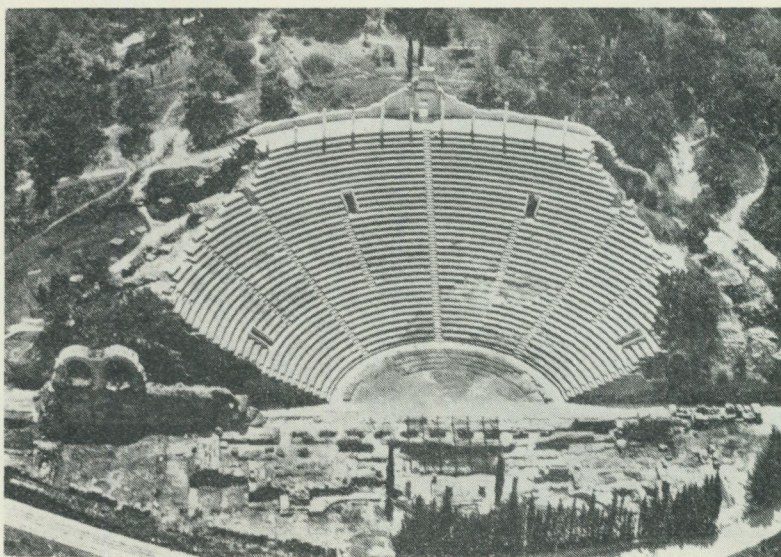
I och med Muck Lindens tillträde tycker man sig märka en höjning av repertoarens litterära nivå. Det blev folkklustspel som Gustaf af Geijerstams "Per Olsson och hans käring" — med mellanaktsmusik av Ture Rangström — 1919, August Blanchés "Herr Dardanell och hans upptåg på landet" 1920, 1921 och 1932 samt Hostrups "Äventyr på fotvandringen" 1921 och 1922. Och det blev även rent litterära alster, som 1929, då Selma Lagerlöfs "En herrgårdssägen" framfördes i en dramatisering av

Heinz Hopf, Catherine Berg, Björn Bjelvenstam och Margareta Wästerstam i Shakespeares "En midsommarnattsdröm" 1958.

författaren själv, efterföljt redan 1931 av "Dunungen", vilken sedan åter uppfördes så sent som 1957, då i en bearbetning av Herbert Grevenius. 1933 kom Hjalmar Bergman på repertoaren — det var under Björn Hodells ettåriga direktion — med "Hans Nåds testamente", redan då med Olof Sandborg i sin stora praktroll som baron Roger Bernhusen de Sars, medan det 1953 var Gunnar Sjöberg som kreerade rollen. Så snart som 1955 togs Hjalmar Bergman upp igen med "Markurells i Wadköping", åter med Gunnar Sjöberg i huvudrollen, och de senaste åren har det spelats Birger Sjöberg — 1960 "Kvartetten som sprängdes" och 1961 "Fridas visor".

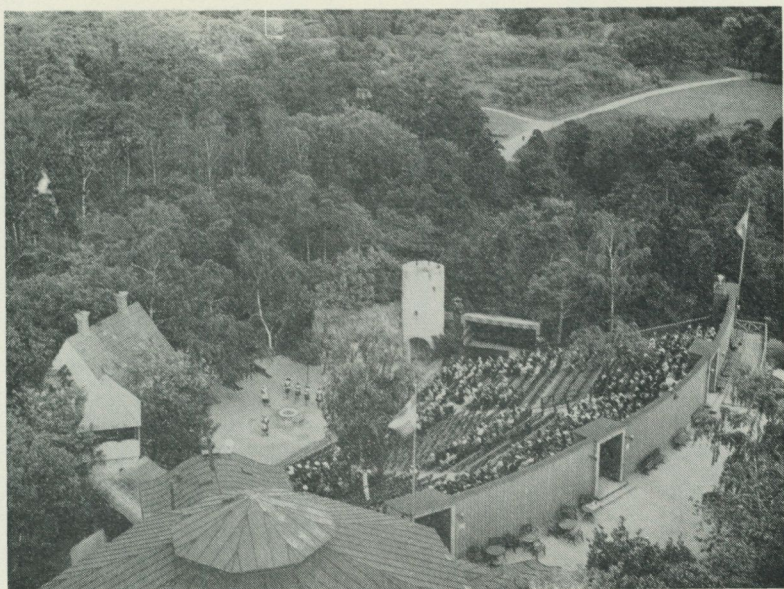
På 40- och 50-talen spelade Lorens Marmstedt mycket Shakespeare, väl först och främst inspirerad av exemplen utomlands. Inte minst Köpenhamns friluftsscen hade stor succé med sina flott upplagda Shakespeareshows med avslutande fackeltåg enligt mönster från Regent's Park. 1944 hade Malmö stadsteater invigts med en praktföreställning av "En midsommarnattsdröm" med

Romerska teatern i Vaison i Sydfrankrike.

Viveka Linder som Puck, och redan nästföljande sommar hoppade hon som Puck runt uppe på Skansen — ”en Anderssonskans Kalle av Shakespeareformat”, som PGP skrev om henne i Aftonbladet — efterföljd i rollen 1946 av Elisaveta, 1958 av Gio Petré och 1959 igen av Elisaveta. Marmstedt fortsatte 1949 med ”Som Ni behagar”, 1950 med ”Så tuktas en argbigga” och 1952 med ”Trettondagsafton”, alla med meddirektören Barbro Kollberg i huvudrollerna.

Egentligen är det endast en pjäs, som helt fallit utanför ramen, och det var ”Thehuset Augustimånen”, John Patricks kvicka propos om amerikanska kolonisationsbesvär i Fjärran Östern. Den uppfördes 1956, sedan den redan givits 500 gånger på Intima Teatern. Och så kanske de fyra operetterna, varav ”Tiggarestudenten” gick 1941 och ”Mazurka” 1942. Annars har nog Skansenteatern relativt opåverkad av tidens strömningar hållit fast vid sin egen stil. August Brunius noterade året 1924 som en brytningstid för svensk teater, en ny generation dramatiker höll då på att arbeta sig fram, det var Géraldy, Pär Lagerkvist, Ronald

Nuvarande Skansenteatern. Foto från 1936.

Fangen och Runar Schildt, och han menade, att aldrig förr hade teatrarna så girigt och så liberalt gripit efter nya krafter. Anders Österling betonade året 1927 som den moderna, fantasibetonade regikonstens genombrott. Men Skansenteatern gav sig själv trogen första året Johan Jolins "En komedi på Djurgården eller Friaren från Värmland", andra året Henning Ohlsons "Hälsingar" i Einar Fröbergs traditionella regi.

Roligt kan det vara notera, att en hel del pjäser skrivits direkt för Skansenteatern. Det började redan 1913, då Axel Berggren hade urpremiär på "Engelbrekt Engelbrektsson", ett folklustspel, som han fått uppslag till och planlagt tillsammans med Bernhard Salin och Uno Lindholm. 1915 hade John Bauer skrivit ett sago-spel för barn, "Mats och Petter och prinsessan som fick trollöron", med musik av Kurt Atterberg, och samma år hade Oscar Wennersten till teatern skrivit "Tattare", liksom Wennersten 1922 skrev "Gamla herrgården" över det då aktuella ämnet lantarbetar-strejker. Så sent som 1954 gjorde Rune Lindström för Skansen

Julia Caesar som danslärarinnan fröken Glissander och Lena Granhagen som Frida i "Fridas visor", uppfört på Skansenteatern 1961.

"Rövarna på Hunneberg" över Eugene Scribes Fra Diavolo-motiv. Kanske bör vi också till gruppen räkna Rune Lindströms bearbetning av Holger Drachmanns "Det var en gång" år 1947, då han där hade tillsatt rätt mycken egen lyrik.

Två av teaterns ledare har också försett sin scen med ny-skrivna pjäser. När Ernst Eklund startade, hade det varit hans mening att genom en serie festspel ge ett tvärsnitt av den svenska historien. Det blev nu i varje fall två: 1935 i anledning av 500-årsjubileet av Arboga riksdag "Frihetsfejden" om Engelbrekt med Sven Miliander i huvudrollen, en pjäs som Eklund fick mycket beröm för, och 1937 "Drabanten", en Karl XII-saga med Kolbjörn Knudsen som konungen och Karin Kavli som Aurora Königsmarck — och med inte mindre än 18 hästar samtidigt på scenen. Genren fortsattes av Staffan Tjerneld, om ock något mer

respektlöst, när han 1943 hade premiär på "Kungen dansar", ett historiskt spex med många anakronismer om Gustaf Vasa och hans rika barnaskara en sommarkväll på Ekolsund — i själva verket handlade det nog mer om dagens moderna ungdom. Året därpå följde hans "Kröningskarusellen", ett spel om drottning Kristina, vari bl. a. Gertrud Fridh, Märta Dorff och Gudrun Brost medverkade.

Rent teaterhistoriskt bör man väl inte trycka för hårt på Skansenteaterns betydelse, men ett friskt incitament i Stockholms sommarliv har den säkert varit. Ofta har den varit plantskola för unga aktörer, som senare blivit berömda artister, och genom att hålla fast vid sin folkloristiska och historiska genre har den fört Artur Hazelius intentioner vidare. Man behöver väl därför knappast hålla med japanen Kionobu Okuno, som efter att 1913 ha åsett Skansenteaterns framförande av "Engelbrekt Engelbrektsson" i en entusiastisk intervju i Dagens Nyheter menade sig i de svenska nationaldräkterna igenkänna de dräkter, som japanerna torde ha burit 2 600 år tidigare, liksom han föreställde sig, att de japanska gudarna måste ha sett ut som det svenska folket!

SKANSENTEATERNS REPERTOAR 1911—1961

1911—1913 — *Ledare: Uno Lindholm, i samarbete med Skansenledningen.*

1911 "Värmlänningarna" av Fredrik August Dahlgren. Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Ella Dyberg som Anna, Åke Claesson som Erik, Wilhelm Hansson som Stor-Sven, Gunnar Bohman som Löpare-Nisse.

1912 "Värmlänningarna", repris, samma som föreg. år.
"Snurran" av Zacharias Topelius. (Matiné.)

1913 "Engelbrekt Engelbrektsson" av Axel Berggren. Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Wilhelm Hansson som Engelbrekt, Konstantin Axelsson, Uno Lindholm, Semmy Friedmann, Nils Lundell, Einar Axelsson.

1914—1918 — *Ledare: Ivan Hedqvist, i samarbete med Skansenledningen.*

1914 "Timmerflottare", bearb. av John Coldén efter Teuvo Pakkalas "Tukikijella". Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Axel Berggren, Elsa Ebbesen, Gucken Cederborg.

- 1915 "Tattare" av Oscar Wennersten. Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Mathias Taube, Axel Berggren, Gucken Cederborg, Semmy Friedmann. "Mats och Petter och prinsessan som fick trollöron" av John Bauer med musik av Kurt Atterberg. Regi: Ivan Hedqvist. (Matiné.)
- 1916 "Peder Rank och hans fästmö" av Olof Hermelin med musik av K. J. Lewerth. Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Gustaf Aronson, Gucken Cederborg. "Pelle Snygg och barnen i Snaskeby", bearb. efter ett holländskt original. Regi: Ivan Hedqvist. (Matiné.)
- 1917 "Gluntarna" av Gunnar Wennerberg, dramatisering av Axel Berggren. Regi: Ivan Hedqvist. Medverkande: Harry Ericsson som Glunten, Sven Lilja (debut) som Magistern, Gösta Cederlund som hökare Liljegren.
- 1918 "Gluntarna", repris, samma som föreg. år, men med Anders Dahlqvist som Magistern.
- 1919—1926 — *Ledare: Gustaf Linden, i samarbete med Skansenledningen.*
- 1919 "Per Olsson och hans käring" av Gustaf af Geijerstam, med mellanaktsmusik av Ture Rangström. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Georg Blomstedt som Per Olsson, Lotten Seelig-Sandgren som hans hustru, Carl Ström, Nils Lundell, Elsa Carlsson.
- 1920 "Herr Dardanell och hans upptåg på landet" av August Blanche. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Josef Fischer, Torre Cederborg, Semmy Friedmann, Dora Söderberg, Elsa Carlsson. "Karlavagnen" av Tor Hedberg. Regi: Gustaf Linden. (Matiné.)
- 1921 "Herr Dardanell", repris, 28/5—12/7. Medverkande: Josef Fischer, Torre Cederborg, Nils Ohlin, Harry Roeck-Hansen, Elsa Carlsson. "Äventyr på fotvandringen" av Christian Hostrup. Regi: Gustaf Linden. 14/7—21/8. Medverkande: Elsa Ebbesen, Elsa Carlsson, Torsten Winge, Harry Roeck-Hansen, Josef Fischer, Torre Cederborg.
- 1922 "Äventyr på fotvandringen", repris. Medverkande: Elsa Ebbesen, Elsa Carlsson, John Westin, Eric Rosén. Omväxlande med: "Gamla herrgården" av Oscar Wennersten. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Elsa Carlsson, Erik Rosén, Elsa Ebbesen, Tekla Sjöblom.
- 1923 "Gamla herrgården", repris. Medverkande: Harry Roeck-Hansen, Elsa Carlsson, Hugo Tranberg, Elsa Ebbesen, Tekla Sjöblom. Omväxlande med: "Fågelskrämman", bearb. efter Christian Hostrups sångspel "Feriegästerne". Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Ernst Engborg, Tekla Sjöblom, Greta Holmberg, John Westin, Harry Roeck-Hansen.
- 1924 "En komedi på Djurgården eller Friaren från Värmland" av Johan Jolin. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Ernst Berglund, Carl Barcklind, Ernst Brunman, Märta Ekström.
- 1925 "Timmerflottare" av Teuvo Pakkala, i finsk originalversion och med musik av Oscar Merikanto. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Oskar Textorius, Carl Deurell, Märta Ekström, Elsa Ebbesen, Gucken Cederborg.
- 1926 "Värmlänningarna" av F. A. Dahlgren. Regi: Gustaf Linden efter Ivan Hedqvists gamla iscensättning. Medverkande: Märta Ekström som Anna, Vilhelm Julinder som Erik, Carl Deurell som Stor-Sven.

1927—1932 — *Ledare: Skådebanan, i samarbete med Skansenledningen, Gustaf Linden som konstnärlig rådgivare.*

- 1927 "Hälsingar" av Henning Ohlson. Regi: Einar Fröberg. Medverkande: Märta Ekström, Carl Deurell, John Precht.
- 1927 "Hälsingar" av Henning Ohlson. Regi: Einar Fröberg.
- 1928 "Livet på landet" av Fritz Reuter ("Ut mine Stromtid"). Regi: Einar Fröberg. Medverkande: Hjalmar Selander, Nils Wahlbom, Torsten Hillberg, Lisskulla Jobs, Erland Colliander.
"Storskrytaren", barnpjäs av Margit Ekegårdh. (Matiné.)
- 1929 "En herrgårdssägen" av Selma Lagerlöf. Regi: Einar Fröberg. Medverkande: Einar Axelsson, Linnea Hillberg, Ebba Ringdahl, Carl Deurell, Nils Wahlbom, Torsten Hillberg.
- 1930 "En sommarkväll på Djurgården" av Göran Triewald, pseud. för Einar Fröberg. Regi: Nils Johannisson. Medverkande: Åke Claesson som Bellman, Greta Söderberg som Ulla Winblad, Olof Widgren som Fredman, Martin Ericsson som Jakob Magnus Sprengtporten, Sven Miliander som Gustaf III.
- 1931 "Dunungen" av Selma Lagerlöf. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Stina Seelig som Anne-Marie, Martin Ericsson som Onkel Theodor, Louise Wahlberg som Bergsråddinnan, Tore Lindwall som Mauritz. Dekor i samarbete med amanuens Gotthard Gustafsson.
- 1932 "Herr Dardanell och hans upptåg på landet" av August Blanche. Regi: Gustaf Linden. Medverkande: Martin Ericsson, Gunnar Strååt, Lena Cederström, Birgit Sergelius, Greta Söderberg.

1933 — *Ledare: Björn Hodell.*

- 1933 "Hans Nåds testamente" av Hjalmar Bergman. Regi: Carl Barcklind. Medverkande: Olof Sandborg som baron Roger Bernhusen de Sars, Doris Nelson som Änkedomprostinnan, Kotti Chave som Roger, Nils Lundell som Vickberg, Birgit Rosengren som Blenda.

1934—1940 — *Ledare: Ernst Eklund.*

- 1934 "Bröllopet på Ulvåsa" av Frans Hedberg. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Hugo Björne som Birger Jarl, Arnold Sjöstrand som Bengt Lagman, Mona Mårtenson som Magnhild, Anna Lindahl som Sigrid.
- 1935 "Frihetsfejden" av Ernst Eklund, musik av Björn Schildknecht. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Sven Miliander som Engelbrekt.
- 1936 "Regina von Emmeritz" av Zacharias Topelius. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Aino Taube som Regina, Sten Lindgren som Gustaf II Adolf.
- 1937 "Drabanten" av Ernst Eklund. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Kolbjörn Knudsen som Karl XII, Gunnar Sjöberg som kung August, Karin Kavli som Stanislava.
- 1938 "Värmlänningarna" av F. A. Dahlgren. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Dagmar Bentzen som Anna, Gösta Björling som Erik, Erik Rosén som Stor-Sven.

- 1939 "Lyckoflickan", operett av Alfred Duru och Henri Chivot med musik av Edmond Audran. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Ruth Moberg, Sigurd Björling. Kostymer: Zoia Kilbom.
- 1940 "Trettondagsafton" av William Shakespeare. Regi: Ernst Eklund. Medverkande: Marianne Aminoff som Viola, Lisskulla Jobs som Olivia, Nils Kihlberg som Orsino.

1941—1942 — *Ledare: Karl Kinch i samarbete med Folkets parkers centralstyrelse.*

- 1941 "Tiggarestudenten", operett av F. Zell och Richard Genée med musik av Karl Millöcker. Regi: Karl Kinch. Medverkande: Margareta Högfors, Wera Krüger, Conny Söderström (debut), Adolf Niska.
- 1942 "Mazurka", operett av Alfred Grünwald och Fritz Löhner med musik av Joseph Beer. Regi: Karl Kinch. Medverkande: Adolf Niska, Karl Kinch, Ingalill Söderman.

1943—1944 — *Ledare: Staffan Tjerneld och Johan Falck.*

- 1943 "Kungen dansar!" av Staffan Tjerneld. Regi: Johan Falck. Medverkande: Sven Miliander som Gustaf Vasa, Inge Wærn som Katarina Stenbock, Ingemar Pallin som Ulf Sparre.
- "Värmlänningarna" av F. A. Dahlgren. Regi: Johan Falck. Medverkande: Evy Tibell som Anna, Tore Lindwall som Erik, Torsten Hillberg som Stor-Sven. (Matiné.)
- 1944 "Kröningskarusellen" av Staffan Tjerneld. Regi: Johan Falck. Medverkande: Märta Dorff som Drottning Kristina, Gudrun Brost, Gertrud Fridh, Tore Lindwall, Nils Fritz.

1945—och framåt — *Ledare: Lorens Marmstedt, i början tillsammans med Guido Valentin och Barbro Kollberg.*

- 1945 "En midsommarnattsdröm" av William Shakespeare. Regi: Svend Gade. Medverkande: Viveka Linder som Puck, Georg Ärlin som Oberon, Gerd Hagman som Helena, Curt Masreliez som Lysander. Dekor: Sigvard Bernadotte.
- 1946 "En midsommarnattsdröm", repris. Samma regi och dekor som föreg. år. Danser: Birgit Cullberg. Medverkande: Elisaveta som Puck, Bertil Anderberg som Oberon, Siv Thulin som Hermia, Gunnar Nielsen som Lysander.
- 1947 "Det var en gång" av Holger Drachmann i bearb. av Rune Lindström. Regi: Åke Ohberg (regidebut). Medverkande: Vibeke Falk som Prinsessan, Lauritz Falk som Prinsen, Carl Hagman som Knallen, Sture Lagerwall som Kasper Rökhatt. Dekor: Georg Magnusson. Danser: Svend Åge Larsen.
- 1948 "Det var en gång", repris. Samma som föreg. år, men med danser av Albert Gaubier.
- 1949 "Som Ni behagar" av William Shakespeare. Regi: Rune Carlsten. Medverkande: Barbro Kollberg, Arnold Sjöstrand, Gunnar Sjöberg, Douglas Håge.

- 1950 "Så tuktas en argbigga" av William Shakespeare. Regi: Sandro Malmquist. Medverkande: Barbro Kollberg som Katarina, Viveka Linder som Bianca, Erik Strandmark som Petruchio.
- 1951 "Vårdshuset Vita hästen", operett av Ralph Benatzky. Textbearb. Kar de Mumma. Regi: Lars Egge. Medverkande: Magnus Rudbeck som Leopold, Inga Brink som Josepha, Jane Friedmann som Klärchen. Danser: Birgit Cullberg.
- 1952 "Trettondagsafton" av William Shakespeare. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Ruth Kasdan som Olivia, Barbro Kollberg som Viola, Curt Masreliez som Orsino.
- 1953 "Hans Nåds testamente" av Hjalmar Bergman. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Gunnar Sjöberg som baron Roger Bernhusen de Sars, Barbro Kollberg som Blenda, Stina Ståhle som änkedomprostinnan, Einar Axelsson som Vickberg.
- 1954 "Rövarna på Hunneberg" av Rune Lindström. Medverkande: Eva Stiberg, Margareta Hallin, Stina Ståhle, Kulörten Andersson, Curt Masreliez.
"Värmlänningarna" av F. A. Dahlgren under senare delen av säsongen. Regi: Gunnar Skoglund. Medverkande: Busk Margit Jonsson som Anna, Ingemar Pallin som Erik, Erik Rosén som Stor-Sven.
- 1955 "Markurells i Wadköping" av Hjalmar Bergman. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Gunnar Sjöberg som Markurell, Stina Ståhle som fru Markurell.
- 1956 "Thehuset Augustimånen" av John Patrick. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Bertil Norström som Sakini, Öllegård Wellton som Lotusblomman.
- 1957 "Dunungen" av Selma Lagerlöf. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Gunnar Sjöberg som brukspatron Theodor Fristedt, Sif Ruud som bergsrådinna, Heinz Hopf som Mauritz, Gio Petré som Anne-Marie.
- 1958 "En midsommarnattsdröm" av William Shakespeare. Regi och dekor: Sandro Malmquist. Medverkande: Gio Petré som Puck, Inge Wærn som Titania, Hans Strååt som Oberon.
- 1959 "En midsommarnattsdröm", repris. Medverkande: Elisaveta som Puck, Olof Bergström som Oberon.
- 1960 "Kvartetten som sprängdes" av Birger Sjöberg. Regi: Åke Falck. Medverkande: Olof Thunberg som Karl-Ludvig, Hans Strååt som fabrikör Ävik, Einar Axelsson som handlande Borg, Gio Petré som Electrical girl.
- 1961 "Fridas visor" av Birger Sjöberg. Regi: Per Sjöstrand. Dekor: Yngve Gamlin. Medverkande: Lena Granhagen som Frida, Per Olof Eriksson som Oscar, Julia Cæsar som danslärarinnan fröken Glissander.

Förf. har haft stor nytta av framlidne kamrer Gunnar Malmbergs förarbeten till ett register över Skansenteaterns repertoar i Nordiska museets arkiv.

Summary

The Skansen theatre — the first open-air stage in Sweden

Since the year 1911 Skansen possesses an open-air theatre. Each summer, when the indoor theatres are closed, from the middle of June to the end of August — at times into September — one or two plays per season have been produced. The management of the theatre has been entrusted to prominent actors and directors and many of the 20th century's most popular Swedish actors have appeared here before Skansen's audience. When the theatre was built in 1911 it was the first open-air stage in Sweden for professional performances. Modelled on the Oberammergau stage the scenery is simultaneous, that is, no change of scenery takes place during the course of the play but the actors have to move from scene to scene on the stage. Seating for at present 1382 spectators is provided in an amphitheatre without shelter. The repertoire has varied from plays especially written for this theatre to Shakespeare's lyric plays, but often in allusion to the Nordic and folklore interests of Skansen. At list of the plays produced with the leading actors during the theatre's fifty years of existence concludes the article.